

12. SZÁM. 1888. BUDAPEST, MÁRCZIUS 18. XXXV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együttesen...

VÉRSZEGÉNYEKNEK!! Vasas Pepton-conserv, mely dacára, hogy dúsán tartalmazza a hatóanyagokat...

BARNA FOGORVOS Budapest, väzi utca 24. szám. Készít egyes fogakat, fogsorokat és plombákat...

La VELOUTINE Különleges Ráspor BISMUTTAI VEGYŰTVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ. PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

TÖRÖK JÓZSEF győztes uralkodó király-utca 12. sz. Bécsben: Plesch Xav. Ferenc a régi osztrák labori győztes...

1888. márcz. 135. sz. 1888. márcz. BUDAPESTI SZEMLE Gyulai Pál

Berketz István, selyem- és szőrüha-festő, Budapest, Rózsáter 3. sz.

Mertens és társa I. rangú fényképészeti műintézete Erzsébet-ter 7, a bécsi utca sarkán.

Bonaparte Napoleon újabb megvilágításában. — nb. A vagyon megoszlása az új magyar társadalomban. (II.)

RADAI FÜRDŐ savanyúvíz-forrás legértelmesebb szikely-savanyúvíz. Garod kísérletel behizonyították...

A BUDAPESTI SZEMLE megjelen évenként tizenkét-szer 120 ivnyi tartalommal. Budapesti Szemle tájékoztató gyűjtemény...

FRANKLIN TÁRSULAT magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapestben.

Férjem uramék sem ellenzik, már azok is tudják, hogy Dávid készítménye nem valami arzenfesték...

Támaszkodva ama bízalomra, melylyel a mi, hongy-Pain-expellerünk körülbelül 20 év óta találkozik...

A MOHAI ÁGNES FORRÁS SAVANYUVÍZE, vegyelemesze dr. Lengyel Béla egyetemi tanár útján.

III. FRIGYES NÉMET CSÁSZÁR. napjai. Ha minden uralkodót ily elvek lelkesítőtenek...

zárulásával kívánja létesíteni a nagy reformokat s alkotmányos uton óhajtja Németországnak megadni azt...

Vilmos porosz király és német császár halálával is azonnal fia és örököse, Frigyes Vilmos lett Poroszország királyja...

AUGUSZTA, AZ ÖZVEGY NÉMET CSÁSZÁRNÉ.

III. FRIGYES NÉMET CSÁZÁR ÉS POROSZ KIRÁLY. — ANGELI FESTMÉNYE.

VIKTÓRIA NÉMET CSÁZÁRNÉ ÉS POROSZ KIRÁLYNÉ. — ANGELI FESTMÉNYE.

HADJÁRATI EMLÉKEK.

(1849.)

Nevoosin Fédor Petrovics után, oroszból.

V.

Paniutine hadosztálya, a mint tudva van, sokáig időzött Morvaország Hradisch nevű városánál, mert daczára annak, hogy a beavatkozás multhatatlan szükségessége voltát kétségre vonni már nem lehetett, az osztrák kormány az utolsó perczig késleltette csapatának bevonulását.

Igaz ugyan, hogy Paniutine hadosztályának már itteni állása is a lázadók esetleges előrenyomulását Bécs ellen majdnem lehetetlenné tette, mert attól kellett volna tartaniok, hogy a Duna jobb partján jobb oldaluk Paniutine támadásának lenne kitéve. De erről szó sem lehetett, mivel a magyar fővezér a felmerült viszonyok arra kényszerítették, hogy seregét — meggyőződése ellenére — egészen más irányban használja fel.

Hradischban a hadosztálynak mindenféle bájmulói akadtak, kik részint Bécsből, részint pedig Pozsonyból rándultak oda, hogy a régen várt segély valódiságáról tulajdon szemekkel meggyőződhessenek. A többek közt herceg Windischgrätznek, a téli hadjárat ügyetlen főparancsnokának főhadsegéde, ki főnökével együtt önkénytelenül rendelkezési állapotba került, végig látogatta a hadosztály törzsisztjeit, kiknek a szolgálat érdekében fontos adatokkal akart szolgálni. Szerinte nem arra kellett volna törekedni, hogy a lázadókat nyílt csatákra legyőzzék, hanem egyes manőverek által ki kellett volna őket fárasztani, mi Windischgrätz hercegnek multhatatlan sikerül, ha véletlenül azon körülmény elő nem fordul, miszerint Kápolnánál a fővezér alárendelt tábornokai a lázadókat akarattuk ellenére egész erejük kifejtésére kényszerítik. Ezen okoskodást a mi orosz tisztünk se hogy sem tudták megérteni, s a német tábornok tulajdon csatlaltlanságának önértékelésében nagy bosszusan odább állt. Midőnk kissé nehézkes tüzérést meg látta, sajnálkozásával fejezte ki a szép anyag feláldozása miatt, mert — úgy mond — a lázadók az osztrák sereg legjobb tüzérést székere bírván és magukhoz vonván, mindenestre tönkre fogják tenni ütégeinket. És valami csakugyan volt a dologban, mert a legelső alkalommal tulajdon karunkon okulva, utóbb csakis akkor alkalmaztunk nagyobb tüzérégi tömegeket, midőnk hasonlót a lázadók részéről nem lehetett várt. A lázadók azonban néhány tiszttel kivételével, kik szintén önként léptek az ő szolgálatukba, tüzérégüket csakis a hadjárat alatt szervezték. Mily nagy volt meglepetésünk, midőnk a fegyverletétel után azt tapasztaltuk, hogy egyes ütégeknél a legénység három negyede a művelt osztályhoz tartozik, kik természetesen nagyon hamar elsajátították a fegyvernem nehez szolgálatát.

A hradischi polgárság nem mutatott valami különös rokonszenvet irántunk, mit leginkább az elelmi, és más, a mindennapi szükséglethez megkívántató cikkek roppant magas árából kellett tapasztalunk. Ennek következtében a csekély szoldot huzó legénység úgy segített magán, hogy enyém és tied közt nem tett valami finom különbséget s a morva nyárspolgárook pinczéit és éleskamarait gyakran megdézsmálta. Eleinte Paniutine altábornagy kemény büntést szabott a tetten ért emberekre, de miután a tisztek értékre adták, hogy a városbéli korszmárosok a sör és pálinka árárt bevonuláskor óta kétszeresen fölemelték, sőt a mi több, még kész pénzzért is csak nehezen adnak valamit, a német hatóság megkeresettett, miszerint az illetőket eljárásuk helytelenségére figyelmeztesse. A figyelmeztetésnek azonban nem lett sikere, sőt a polgárság három előkelő kereskedő vezetése alatt egy küldöttséget menesztett Bécsbe, hol az orosz csapatok rablása és zsarolása ellen panaszt tet-

tek. Berg gróf, vezérkari főnökünk, ki épen akkor Bécsben időzött, nagyon kellemetlenül volt meglepetve, midőnk a dolog tudára adatott, és a császár nevében felhívta Paniutine tábornokot, hogy a panasz tárgyát képező rablás tárgyában azonnal intézkedjék. Erre aztán további felelősének helye nem lévén, meg kellett ejteni a vizsgálatot, melynek az lett a szomorú vége, hogy három tüzér-katonát, kik egy mészáros boltjából néhány pud húst elvettek, főbe löttek.

Paniutine tábornok viszont azzal torolta meg a csapatokan elkövetett méltatlanságot, hogy halálbüntetés terhe alatt megiltotta a legénységnek a koresmákba, sörházakba és boltokba való járást, mely tilalom mindaddig érvényben maradt, míg csak a hadosztály teljesen el nem vonult. Kárát csakis a szükkeblű polgárook vallották, habár sorozlelkű eljárásuk három ember életébe került.

Egészen más fogadattásban részesültek a Paniutine hadosztály tisztsjei, kik Pozsonyból gyakran

VILMOS NÉMET TRÓNÖRÖKÖS NEJÉVEL ÉS LEGIDŐSB FIAVAL.

átrándultak, habár észrevehették, hogy az osztrák katonaság nem szivesen látta őket.

A hadosztálynál két magyar főr szerepelt mint osztrák kormánybiztos, kik azonban alig mutatták magukat, a lázadók által tudtukra adván, hogy tetteikért életükkel fognak lakolni, mit is minden alkalommal siránkozó hangon panaszoltak előttünk.

Szükegtelen felemlitenem, hogy az osztrákok első sorban a Vágvonal védelménél csakis Paniutine erélyes közbenjárásának köszönhették a végveszélytől megmentésüket, habár vezérek mindent elkövettek, hogy a bajból ki ne gázolhassanak. A fővezénylet akkoriban már Haynau tábornokra volt bízva, ki német szokás szerint csak távolról vezényelt, és nagyon zokon vette, hogy a vezérek a lázadók egymásután keményen megverték. Máshelyütt már elmondtam, miképen lón végre mégis igénybe véve Paniutine régen felajánlott segítsége; de mivel hálálták meg a németek mindjárt másnapon embereink önfeláldozó bátorságát! A brianski vadászrezd nagyobb része csak azért ment

tönkre, mivel az egyik német dandárnok szüksegtelennek tartotta a századoszlopokban felállított vadászokat oly helyről visszarendelni, hol az ellenség öldöklő gyutüzének hat óráig minden elgondolható czél és indok nélkül ki voltak téve, s midőnk az ezred parancsnok segédtisztje által az osztrák dandárnokot erre több ízben figyelmeztette, ez tüstént avval állott elő, hogy Paniutine tábornok a nevezett ezredet feltétlen rendelkezésére bocsátotta!

Ez ellen aztán a csatatéren remonstrálni nem lehetvén, 440 legény és 11 tiszt elhullott, a nélkül, hogy az ellenséget látták volna.

Ehhez majdnem tökéletesen hasonló eset fordult elő Erdélyben, midőnk Puchner osztrák tábornok, saját embereit, vagy pedig csak a maga börté feltve, Hasfort tábornokot a hinárba kergette, de segítségére még akkor sem ment, midőnk a magyarok majd az egész különítményt felkonozták.

Lüders báró azonban nem vette egykedvűleg Hasfort esetét, hanem értékre adta a német tábornoknak, hogy ezentul a császár katonái csakis saját vezérek parancsainak lesznek alárendelve, ha tehát bármely alkalommal közreműködésére szükség lenne, e részben a szükséges intézkedéseket egyenesen magának tartja fenn. Vagyis más szavakkal: reánk többé ne számítsatok.

Ki tudja, minő véget érték volna a folytonos surlódások, ha a magyaroknak sikerül egy vagy két döntő csatában az osztrákok erejét akkor megtörni, midőnk a beavatkozás már ténynyé vált, és ha az orosz sereg fővezénylete csakugyan a császár kezében marad, ki semmiesetre sem tűrte volna, hogy csapatjaink mindig a bűnbak szerepére jussanak, míg a dícsőséget azok aratták, kik rendesen utánunk jöttek. De a sors könyvében más volt írva, ez ellen pedig mi, halandók mit sem tehetünk!

EGYVELEG.

* A bűnbocsánatok adása jó cselekedetekért vagy rendkívüli áhítatosáért, különösen a nagy bűbten szokásos Párisban; előkelő hölgyek ott e kegyes szokásból is divatot csinálnak s a «bűnbocsánati könyveket» ezüst sarku fehér bőrkötésben és a tulajdonos névjegyével tüntetőleg hordják magukkal. Minden bűnbocsánat, hitők szerint, bizonyos időre menti őket a purgatoriumtól. Egy előkelő marche gondosan foljegyzette az ily bűnbocsánatok okát, keltét és tartamát s a «Temps» közlése szerint már 103 évre, 7 hónapra és 12 nappra terjedő bűnbocsánatot vasuti s mivel még csak 22 éves, teljesen meg van győződve, hogy 500 évre terjedő bűnbocsánatot szerez meg, a mikor teljesen ment lesz a purgatoriumtól és a halál után egyenesen a paradicsomba jut.

* A legkitűnőbb fogadó. Egy Del-Mango hercegnő nevé használó olasz író nagy lelkesedéssel emlékezik meg utirájában egy interlakeni fogadóról, különösen kiemelve, hogy minden szobában a mosdó szekrényen külön készülék van a hajfodortól vas meglelegítésére.

* Német eredetű indiánok nagy számmal vannak a Cherokee törzsen, köztük Sandert, Wolf, Schrimpszer neveik. Ezen indiánok ősei egy orahalmi felekezet tagjai voltak, kik Amerikába vándoroltak, az indiánok között telepedtek le s azokkal összeházasodva, lassankint nemzetiségüket is elvesztették.

* Fontszámra mért ételadagok kiszolgáltatását követeli a vendégleszektől egy újonnan alakult párisi egylet, melynek már két ezernél több tagja van; különösen sürgetik a sulymennység pontos megállapítását a huseledeleknél és sajtmál. Ezen reform által nemcsak a vendégek nyernének, hanem maga a vendéglős is sokkal könnyebben ellenőrizhető konyhakiadásait.

* Operaszöveg írói díja. Lully XVII-ik századi francia zeneszerző egy-egy operaszövegért Quinaultnak 4000 frankot fizetett. Ez a fényes honorárium csak oly módon volt lehető, hogy Lully, mint a párisi nagy opera főintendása, 14 évi uralma alatt más szerző operáját absolute nem engedte előadtni.

A WALESI HERCEG EZÜST MENYEGZŐJE.

Az angol királyi családnak jubileuma van. A sajtóságos véletlen folytán épen azon nap, midőnk a walesi herceg keresztapja és nővérének apósa, Vilmos császár meghalt, f. hó 10-én volt 25-ik évfordulója a walesi herceg és neje esküvőjének. Az óriási angol birodalom leendő uralkodójának életében e nevezetes esemény, mely a földgömb művelt emberek által lakott minden részében több vagy kevesebb érdeklődést kelt, arra indít minket is, hogy ez alkalommal a fenséges párt és gyermekeit bemutassuk.

Albert Eduárd herceg (az első név atyjáé, a második anyai nagyatyjáé volt) 1841 november 9-én született s Viktória királynőnek második gyermeke, az első a jelenlegi német császár neje. Születésekor Cornwall herceg címet viselt, de már ugyanazon év december 4-én megnyerte a walesi herceg címet, melyet ma is visel s a melyen leginkább ismerik. Atyja, Albert, a Prince Consort igen gondos nevelésben részesítette, de már 14 éves kora óta, midőnk szülővel Franciaországban körutat tett, neveltetését az

betegségen esett át. A többi gyermekek azonban mind szerencsésen fölnevekedtek, a két fiú 1885-ben nagy körutat tett a földgömb számos nevezetes pontját látogatva meg s ma már mindkettő nagykorusított is.

Viktória királynő esendét szerető természete, a mely ellen az angolok már többször hangosan felszóllaltak, nagyon sokszor nyújt alkalmat a trónörökösnek a szereplésre. S ugy látszik, hogy ő ezt nagy szenvedéllyel teszi. Alig van oly hét, midőnk meg ne jelennek valamely jubileumi banketten, templomok, vagy más épületek alapkövének letételénél, szabadkőműves páholyok alapításánál, kiállítások megnyitásánál, stb. Oly gyakori a walesi hercegeknek ilyenféle szereplése, hogy maguk az angolok azt tartják fölé, hogy ő a legjobban elfoglalt angol, de tény, hogy Angliában már minden számot tevő ember személyesen ismeri őt s vidám, mulatni szerető kedélye miatt a legtöbben nagyon is szeretik, annyival inkább, mert anyja tradícióihoz híven, a pártolitikával ő sem szeret foglalkozni. Külön falusi jószágok is van, melyet kevéssel esküvője előtt szerzett, Sandringham Hall, de maga a

dakra Magyarországon és mindenütt, s bár maga ménest nem tart, a turfnak is állandó vendége. Emeltt veszélyes betegsége óta hajtvadászaton nem vesz részt, de neje, a hercegnő s fiai annál kitartóbb rókaűzők. Zichy Mihály festőművész hazánkfia, ki a walesi herceg meghívására 1872—73-ban látogatta meg a herceget, néhány értékes darabbal gazdagította a herceg képtárát, a skót felföldön tett vadászati kirándulásaiból, a skót fáklatáncz, és öznadászat jeleneteiből, melyek a herceg termeit ékítik. S a művészetek közül nem egyedül a képzőművészet az, mely iránt érdeklődik. Igen szereti a zenét s rendkívül jó hallása van.

A herceg világismerete, mely egyik általánosan ismert tulajdonsága, nem olvasáson vagy hallomáson alapszik, hanem közvetlen megfigyeléren. Nemesak Európa minden fejedelmi családjával áll rokonságban, s minden főúri körével bizalmas lóban, de ismeretsége az Egyesült-államok polgárai közé is átnyulik. Németül és francziául ép oly folyékonyan beszél mint angolul s a világot beutaztában minden nevezetesebb államférfival, diplomatával, katonával, író-

Viktória hercegnő szül. 1868. július 6.

Lujza hercegnő szül. 1867. febr. 16.

Maud hercegnő szül. 1869. nov. 26.

Walesi hercegnő.

Walesi herceg.

Albert Viktor herceg szül. 1864. jan. 8.

György herceg szül. 1865. jún. 3.

A WALESI HERCEG ÉS CSALÁDJÁ.

utazás is kiegészítette. 18 éves korában, midőnk nagykorusított, már ismerte Közép- és Dél-Európa nagy részét, 1860-ban Kanadában és az Egyesült-államokban 1862-ben Egyiptomban és Palaestínában tett hosszabb időkre terjedő nagy utakat. Ez az utazási szenvedélye később is megmaradt (legnevezetesebb tízja 1875-ben volt Indiában) s olvasóink is bizonyonnyal emlékeznek rá, hogy külön saját szerkezetű vasuti kocsján Magyarországon is többször megfordult.

A walesi herceg neje Alexandra dán hercegnő, a jelenlegi orosz császár neje nővére, kit az angol trónörökös 1861-ben Heidelbergben katonai gyakorlatok alkalmával ismert meg s egybekelésük Windsor kastélyban 1863 márczius 10-én történt. Alexandra a legidősebb leánya volt herceztel dán trónörökösnek, ki jelenleg dán király.

A fiatal párnak gyorsan egymás után születek gyermekeik. 1864 január 8-án született Albert Viktor Keresztély Ede, 1865 január 3-án György, 1867 febr. 20-án Lujza s a következő évben Viktória, 1870-ben Maud. Egy később született fiúk, Sándor, 1871-ben egy napos korában elhalt s ugyanazon évben az atya is nagy

trónörökös aránylag kevés időt tölt itt, míg neje és leányai, kik általában házias életűek s a csendes művészi és irodalmi élvezetekben szeretnek gyönyörködni, a mikor csak lehet, szivesen visszahúzódnak e helyre. A hercegnő és leányai a dán királyi családot gyakran meglátogatják, többször megfordulnak Olaszországban is művészetit tanulmányok végett, de az ünnepeken csak ritkán jelennek meg a zajt kedvelő családapával együtt.

Politikai nezeeteinek a herceg nem szokott kifejezést adni, de azt rebesgetik, hogy nem igen van megelegetve a katonai szervezetben behozott reformokkal. Ellenben a hajóhad, mint igazi angolnak, legnagyobb büszkesége, s ezt azzal is kimutatta, hogy ket fiát már kora gyermekeségtől tengerésznek képeltetné ki. Ő maga is állást foglal e a tengerészetnél, de azért mint tábornagyot és három ezred ezredesét, inkább a hadsereg mondatja magának.

A halászatot kivéve, a herceg a sport majd minden nemet kedveli és úzi. Vadászt már elefántokra Ceylonban, Nepauban, tigrisre és leopárdokra Indiában, medvékre Oroszországban, rőt vadra Skóciában, Kanadában, apróbb va-

val, tudással és művészettel ismeretséget kötött, úgy, hogy a walesi herceg abban a tekintetben is páratlanul áll, hogy tetőtől talpig mintagávaler létere ő az, a kinek a világon talán legtöbb személyes ismeretsége van.

Midőnk pár nap előtt a magyar király egyik huszárezred tulajdonosává őt nevezte ki, ezt a tény, politikai jelentőségen kívül, a herceg népszerű személyére való tekintetből is mindenki örömmel üdvözölte. S még alig üdvözölték innen, hazánkban is többen a dán királylány, a «Vikingek lányával» való ezüst-menyegezői alkalmából, már ime azt halljuk, hogy Berlinből, hol a császár temetésén volt jelen, Bécsbe jön személyesen megköszönni királyunknak a kitüntetést, mely szerint egyik ezredét ő rá ruházta.

AZ ÚJ NÉMET CSÁZSÁR CSALÁDJÁ.

A császári pár.

Harminez éve annak, hogy lord Granville az angol felsőháznak bejelentette, hogy a királyi hercegnőt eljegyezte a porosz trónörökös. A hírkellemes izgalomba hozta az angol királynő alattvalóit, mert Viktória férjhezmenetele óta

szép. S nemesak önmagát, néha másokat is utánoz; az 'Ágyugolyók az arzenál udvarán,' nagyon szép és erőteljes költemény, de emlékeztet Longfellow egy hasonló költeményére; s még sokkal inkább, csaknem az utánzásig 'A kis Savoyard' Beranger 'Honvág' (La nostalgic) című, egészen azonos chausonjára. De némelyik, melynek eredetijét is magából vette, kifogástalanul szép: pl. a 'Kóbor lantos' (28 L.) a 'Kő-ország' (75. l.) Legsikerültebbek azonban azok a versei, melyekben nem akart nagyot, vagy épen szerelent, hanem belsejéből, kedélyéből vette a fölöndülést, a hangot, a czímeket, pl. a 'Vándor madár', a hazaszeretet és sovárgás e megható rajza, gyöngéd kifejezése, vagy a 'Gyermekek a Kalvárián', a 'Kiszáradt forrás előtt' stb. Az összesen ötven s egy pár költeményt tartalmazó kötetnek jó fele része egy vagy más tekintetben sikerült — s ha más nem: a forma gondja és csinja mindenikén megvan. Ábrányi, újabb költőink közt, kétségkívül a legjobb verselő — s ez is érdem a mai ponyvola világ 'Hányd el vedd el' modorával szemben. A 170 lapra terjedő esinos kiállítású kötet ára (a Pallas könyvnyomdájából) 1 frt 50 kr; díszkötésben 3 frt.

Tanügyi monografia. Fehér Ipolytól, a szegedi tankerület főigazgatójától következő tanulságos mű hagyta el a sajtót: 'A bajor középiskolák szervezete és eljárása.' Fehér Ipoly a közoktatásügyi miniszter megbízásából tanulmányozta Bajorországban az iskolákat, s e munkájában részletes jelentést tesz a tapasztalatokról. Ismerteti a bajor középiskolák minden viszonyait, kiterjeszkedik nemcsak a tanítás menetére, hanem az elért eredményeket is bírálja, s összehasonlítása nem esik mindenben a mi iskoláink rovására. Szól ezenkívül a nevelőintézetekről s a tanár-képzésről is. Tíz bajor városban 26 középiskolát s 11 nevelő-intézetet látogatott meg; s azokban 95 előadási órát hallgatott meg; ezenkívül előkelő állású férfiakról merítette adatait. A 24 ivre terjedő munka 2 frtt rendelhető meg a Franklin-társulattól. Bolti ára harmadfél forint lesz.

Házi történelmünk emlékei. A régi magyar család élet és háztartás alapos ismerője, b. Radvánszky Béla a magyar történelmi társulatnak folajánlotta 'Emlékek házi történelmünkéből' című nagy munkájának kiadását s a társulat erre örömmel vállalkozott.

Házi történelmünk fennmaradt emlékeiből aránylag kevés látott eddig napvilágot s korántsem annyira, hogy abból művelődés-történetünket meg lehetne írni. Radvánszky évek óta gyűjti az anyagot, mely összesen négy osztályba sorozható: I. osztály, udvartartás és számadás könyvek (Bethlen, Rakóczyak, Nádasdyak, Thurzók, Apafy udvaraiból); II. osztály, régi magyar szakácskönyvek (első rész egy a XV-ik század elejétől való szakácskönyv.) III. osztály, leltárak és homonymok (XVI. és XVII. sz.) IV. oszt. házi orvos és kuruzeáló könyvek. Ha e gyűjtemény pár év múlva a közönség kezébe jut, művelődéstörténetünknek egész új világa fog feltárulni.

Az 'Osztárak-Magyar Monarchia Irásban és Képmé' című vállalatnak 56-ik füzetét hagyta el a sajtót, mely az Ausztriát ismertető részben új kötetet kezd meg. Ez 'Felső-Ausztria és Salzburg leírását' fogja adni. Az ismertető ezikkben 'Felső-Ausztria tájképeiben' cím alatt Steyr vidékét, a Duna völgyét Passzautól Linzsig, a Mühlnegyvedet, a Dunától délre eső dombvidéket írják le Dürnberger és Comenda, s a ezikkeket György Aladár fordította. Tizenegy tájkép élénkíti a füzet tartalmát. Megrendelhető a Révai-testvérek bizományában s ára egy füzetnek 30 kr.

A budapesti állatorvosi tanintézetéről érdekes leírás jelent meg dr. Thanhoffer Lajos igazgató tollából, ki a füzetet az intézet tavalyi százados jubileuma alkalmából írta. Címe: 'Az állatorvosi tudomány s állatorvosi tanintézetünk története', és kiterjed az egész állategészségügyre, annak legrégebb történetére. Kiemeli, hogy a tudomány ez ága csak lassan fejlődik, s ma sincs ott, a hol lennie kellene. Vázolja a budapesti állatorvosi intézet történetét, melyet 1787-ben II. József alapított.

Füzetek. 'Események az igazságügyi kérdések köréből', írta Török Zoltán; a Révai testvérek bizományára; ára 50 kr. — 'A budapesti-krisztinavárosi iskola száz éves története', írta Hofecker Ferencz nyug. igazgató tanár.

A nemzeti színházban márczius 9-én jóhatással mutatnak be egy francia színművet, melynek egészséges levegője van s jó szívű, becsületes emberek történetét adja elő idylli részletekkel és kellemesen.

A 'Magyar Művészek' új folyamából.

A darab címe 'Constantin abbé', s hárman írták: Halévy, Crémieux és Decourcelle, magyarra pedig Paulai Ede fordította.

Egy dűszagdag amerikai leány, körülrajongva párisi udvarlókól, arról akar bizonyossá lenni, hogy ki szereti őnzetlenül. A kisasszony néje: Scottné, birtokot vásárol Constantin abbé falujában. A bájos új birtokosok a falu papját is meglátogatják és nála ismerkedett meg velök Reynaud tüzérladnagy, a plébános úr keresztfia. Az első találkozásnál szikrát fogott a hadnagy és az amerikai kisasszony szíve, de a hadnagy szegénysége és a lány gazdagsága megnehezítették a kölcsönös nyilatkozást. A hadnagy párbaja egy könnyűvérű vetélytársával és abbéli szándéka, hogy szerelmével kifut a világból Tuniszba: meggyőzik a leányt, hogy szeretve van őnzetlenül, becsületesen. A tuniszi utból nem lesz semmi, a leány egészen amerikai stílus szerelmet vall a hadnagnak és felajánlja kezét. Mindez Constantin abbé nélkül is megtörténhetett volna és mégis az ő tisztes, egyszerű alakja, együgyű szíve kölcsönöznek szokatlan és megható bájta a legigénytelenebb eszközökkel konstruált darabnak. A falusi paplak, szelvények helyett tiszta, nemes érzések, egészséges szívű emberek: derült, kedves, aprólékos vonásokkal rajzolt képpé olvadnak össze, mely fogékony közönségnél még mindig jelentékeny hatásra számíthat. Az előadók sokat lendítettek a darab sikerén. Újházi tiszteletré és szeretőreméltó alakja körül kellemesen csoportosultak a vigjátékbeli család személyesítői: Helvey Laura, G. Csillag Teréz, Lendvayné, Vízváriné, Mihályfi, Benedek, Gabányi és Hetényi.

A népszínházban szintén bemutató előadás volt e hó 9-ikén. Rátkay László új népszínművét adták először, ki oly gyorsan feltűnt 'Fehő Klára' című pályanyertes népszínművel, melyben az igazi falusi élet ismerete szerencsésen egyesül a drámai erővel. Új színműve, a 'Pünkösdi királyság' szintén tartalmas tehetséges műve, de sokszor rálép a taposott utakra, az eredetiség és érdekesség rovására.

A mese egyszerű és nem új, alakjai megfordultak már a színpadon, s a vidámság sem könnyen jön. Hattyu Menyhért falusi asztalos nagy örökségre tesz szert, s a fővárosba költözik. Szakít Katicza leánya völgyégyével, Gál Imre gazdalegénygyel is. Katiczát zongorázni, énekelni, kisasszonyt játszani tanfják. Ilat Ádám megyei díjnok fia udvarolnak neki. Katicza megtudván, hogy Imre otthon mással tartott kézfogót, daczból jegyesévé válik az egyik Ilat-funak. Az öreg Hattyu pedig valami asztalos-szövetkezet szédelőgi segélyével elveszté vagyonát. Tehát vége a pünkösdi királyságnak. A harmadik felvonás ismét a régi otthonban foly le. Gál Imre megveszi Hattyu kőtyavetjére került házáat és a fönkrement, s hazatért Hattyu-családot az öreg házban a megvetett Gálék vendégül fogadják. Imre Katiczával megbékül, s jegyesével szakítva, nőt vesz. Az előadás lelke Blaha Lujza (Katicza) volt, minden

jelenetét kiaknázta, dalaival gyujtott. Mellette Vidor, Szatmári (Hattyu), Horváth, Klárné, Lukács Piroksa voltak a legjobbak.

A 'Két pisztoly' előadása zajos este volt e hó 14-ikén a népszínházban. Mind a három színház személyzete közreműködött a hírlapírók nyugdíjintézete javára. A helyáratat tetemesen fölemelték, de két hét előtt már annyira elkapkodtak minden jegyet, hogy az előadás ismétlést is el kellett határozni. A nézőtér választékos, fényes közönség töltötte be.

Szigligeti régi jöhirű 'Két pisztoly' nincs a népszínház játékrendjén. Főlevezetése már maga elég vonzerőt gyakorolt volna. Ezuttal a legkisebb szerepet is művészek játszották s egy epizod jelenetben egész hangversenyt adott az opera zenekara és legkedveltebb magán énekesei. A darab drámai részét a nemzeti színház tagjai juttaták érvényre: Helvey Laura, Alszezi Irma, Gyenes, Mihályfi, Szacsavay. Kisebb szerepekben ott voltak Újházi, Vízvári (Hungli), Náday, Szigeti Imre, Gabányi. A népies jelenetek a népszínház személyzetének jutottak. Blaha Lujza a részvétele kis szerepében hódított. Hegyi Arankának a postamesteré, Pálmái Ilkának a borbélyné jutott, Vidor Sobrit játsza: Horváth Vincze, Kassai, Pártényiné, Újvári, Szirmai, Pusztai szintén csak kis szerepeket töltöttek be. Az énekkart az operaház több tagja erősíté. A balletből 16 hölgy csárdást táncolt, Müller Kati kisasszonnyal. A kézfogói ünnepély alatt az operaház művészei léptek föl. Legzajosabb hatást tette a 'Lombardi'-ből énekelő hármas, melyben Perotti, Bellincioni Gemma k. a. és Ney teljes erejükből hallhatóan hangjuk érczét. Bianchi Bianka k. a. a 'L'Estasi' keringővel és szép hangu tanítványa, Gabos Kornélia kisasszonnyal együtt magyarul énekelte 'Figaro lakodalma'-beli kettőssel szerzett élvezetet. Ney és Perotti kettőse 'Belizár'-ból; Odry magándala és a Bianchi Bianka és Henszler Helén kisasszonyok, Broulik, Bignio és Szendrői által előadott ótos a 'Cosi fan tutti'-ből ép oly hálás fogadtatásra találtak. A hangversenyt az operaházi zenekar kísérte, Erkel Sándor vezetése alatt. Az előadás 11 órakor végződött. Márczius 24-én ismétlik.

KÖZINTÉZETEK ES EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia e hó 12-iki ülésén Than Károly a vegytan egyik zavaros és eddig sok fölfevésen alapult kérdéséről érkezett: a molekulaszulok terfogatának egységéről a gázoknál. Saját tapasztalatait és megfigyeléseit adta elő, melyek e kérdés egyszerűsítéséhez vezetnek, s melyeket legközelebb megjelenő tankönyvében is tárgyalni fog. Utána Lengyel Béla terjesztette elő több hazánkbeli ásványvíz vegyelemzését, különösen kiemelve a borsabányai Sándor-forrás vízének gyógyhatását. Ugyancsak ő mutatta be Steiner Antal löcei tanárnak vegyelemzéseit néhány hazai forrásvízről, s Hankó Vilmos érkezését két új elemző készülékről.

A KÜTNÁL. — BÖHM PÁL FESTMÉNYE.

A 'Magyar Művészek' új folyamából.

MI UJSÁG?

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetési ideje e hó végével lejár, felkérjük, hogy további megrendeléseiket lehetőleg rövid időn sziveskedjenek megtenni, nehogy a lap küldésében fennakadás történjék.

A kiadó-hivatal.

Lapunk mai számához postai utalvány is van mellékelve, az előfizetés könnyebb teljesítése végett. Az előfizetés megújításánál sziveskedjenek olvasóink czímszalagjukból, melyek alatt lapjait kapták, egyet a postautalvány-szelvény hátulsó lapjára folragasztani s ugy küldeni be kiadóhivatalunknak.

Márczius 15-ike. Az 1848-ik év márczius 15-ének negyvenes fordulóját egész Magyarországon lelkesen és nagy tömegek kegyeletes részvétele mellett ünnepelték meg. Eddig is minden évben volt ünnep, de az idén az emlékezet mélyebbnek, a nemzeti érzések ünnepélyesebb kifejezésének tünik föl mindenütt.

Budapestben az egyetemi ifjuság rendezte az ünnepélyt. Délélt a redout kis termében gyűltek össze, mely szorongásig megtelt. Jókai is megjelent, kibenzalt nemesak a korsoros költőt üdvözölték, hanem a negyven év előtti események egyik szereplőjét. Az

ifjuság hívta meg, s Jókai felolvasást is tartott a nagy napról. Festette az emlékezős napot, a szabadságharcz folyását. Felolvasta azt a ezikkeket, melyet negyven év előtt az ifjusághoz írt, és köszönetet mondott az ifjuságnak, a mért 40 év multával alkalmat nyújtott neki arra, hogy ismétlje a szabadságharcz hajnalán hangoztatott jelszavát: 'Legyen szabad Magyarország.' Arra is intette a fiataloságot, hogy ma már nem elég lelkesedni és meghalni tudni a hazáért. Ma már dolgozni és élni is kell érte. Felolvasott továbbá egy részletet készülő munkájából, mely a negyven év előtti nagy napokat rajzolja. Szavait sokszor félbeszakította az éljenezés, s mikor bevégezte, szünni sem akart a taps és éljen. Jókai felolvasása előtt Kerekes Ernő szavalta Arany 'Rendületlenül' költeményét; azután pedig Vámosy Zoltán adta elő Ábrányi Emilnek ez alkalomra írt hatásos költeményét. Legjobban gyujtott utolsó versszak, mely így szól:

S a hányszor eljőn márcziusnak napja, Meginnepeljük mindig e napot, De szívből, nem divatból, ünnepeljük, Mint a hívő a szent nagy-szombatot. E nap, mely a föltámadást jelenti, Tánassza föl mi bennünk a hitet, Hogy élni fog örökké a szabadság, Mely márczius idusán született.

Majd az egyetemi dalkör énekelte a 'Szózatot', a 'Talpra magyart.' Délután az egyetem előtti téren

folyt tovább az ünnepély. A térre néző házak lobogó díszit öltöttek; legzajdagabban maga az egyetem öreg épülete volt díszítve nemzeti színekkel, zászlóssal. Több ezernyi közönség gyűlt össze, s a közlekedés egészen megszűnt. Garda Kálmán elszavolta Ábrányi Emil ódját, Jászay Viktor alkalmi beszédet mondott, Bálint Béla a 'Talpra magyart' szavalt. Aztán a tömeg énekelve vonult a Dunapart Petőfi szobrához, hol Csomasz Béla olvasóköri elnök mondott sikerült alkalmi beszédet. Ismét fölhangzott a 'Talpra magyart' és több más hazafias dal. Este az ifjuság társas vacsorát rendezett a redoutban, hol több egyetemi tanár és Irányi Dániel képviselő is megjelent. Kossuthnak üdvözlő táviratot küldtek Turinba.

Az ország minden részéből hosszú tudósítások érkeznek a nap megüleséről. Aradon a városi ház termében kezdődött az ünnepély, melyben Pulszky Ferencz is részt vett, ki előtte való nap érkezett és kitüntető szíveséggel fogadták. A különböző egyletek zászlók alatt jelentek meg. Az ünnepélyt a honvéd-egylet elnöke, Lukácsy Miklós nyitotta meg, erre Pulszky tartott beszédet, az elhunalt idöket eleventvén meg. Barabás Béla a 'Talpra magyart' szavalt. Délben lakoma volt, este díszelőadás a színházban. Ez alkalomra Bartók Lajos 'Mult, jelen s jövő' című prólogot írt. Debreczenben, Kolozsvárt, Maros-Vásárhelyt, Nagy-Váradon, Szegeden, Brassóban, Székesfehérvárrt, Szabadkán, Pozsonyban,

EBÉD A PUSZTÁN. — BÖHM PÁL FESTMÉNYE.

A 'Magyar Művészek' új folyamából.

GRANDS MAGASINS DU Printemps

NOUVEAUTÉS Nagyszerű

ILLUSTRÁLT ALBUMUNK mely 554 új mintarajzot tartalmaz...

Ép Most Megjelent.

Szétküldése ingyen és bérmentve.

bermentesített levelek intézendők:

MM. JULES JALUZOT & Ce à Paris

Ugyancsak bérmentve küldetnek a Printemps orias raktárában...

BARNA FOGORVOS Budapest, váci utca 24. szám.

Készít egyes fogakat, fogsorokat és plombokat, jótállás mellett...

Berketz István, selyem- és szóruha-festő, Budapest, Rózsatér 3. sz.

Fest minden szinre mindennemű színehagyott ruhaszöveteket, kendőket...

Franciászország és a Kalföld Minden illatszerezés és a Föld drásznál La VELOUTINE

A legrégibb népies gyógyszer a koncentrált klosterneburgi tag-esszencia

HOPFMAN ALFRED gyógyszerész Klosterneuburgban. Valódi minőségben a következő gyógszerárakban...

Wiesbadeni forráskút-sók bevévre

Wiesbaden város és a fürdő-igazgatóság hivatalos ellenőrzése mellett készítve.

A wiesbadeni forráskút-sók bevévre, sürített alakban a forráskút összes gyógyhatású alkotórészeit tartalmazza...

Egy pohárral 1 frt 20 kr.

Továbbá szintén hivatalos ellenőrzés mellett wiesbadeni forráskút-só-pasztillák, egy dobozzal 60 kr.

a wiesbadeni forráshivatal Wiesbadenben.

Egyedül forrástár Ausztria-Magyarország részére: Brady C. gyógyszerész Krensbieren (Mähren).

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű óráüzlete. BRAUSWETTER JÁNOS SZEGEDEN cs. kir. és m. kir. szab. chronometer és mőrás, földalója az első egyedüli kules nélkül felhuzható remontoir inga-óráknak stb. stb.

Ma gyar Háziaszony" háztartási és szőpördalmi hetilapnak előfizetési ára: egész évre frt 6.- félévre " 3.- negyedévre " 1.50

Férjem uramék sem ellenzik, már azok is tudják, hogy Dávid készítménye nem valamitarczesték és nem ártalmas, sőt házi foglalkozások megroggáit arca és kézár apolására éppen szükséges, esanya de oly kevével, melybe az ártalmas erjanay, dacára a mosásnak, mégis benne ne maradjon; különben a legközelebbi mosásnál, szabad szemmel nem is látható apró kis állatkák ujra a szájba vitetnek.

Mertens és társa I. rangú fényképezési műintézet Erzsébet-tér 7, a bécsi utca sarkán.

EREDETI MUSTACHES-BALZAMJA az egyetlen, legbiztosabb és legértékesebb szer Bosse Pál A siker biztosítva 4-6 hét alatt.

50 év óta sikerrel használtatik! Szeplő és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztatlanságokat eltávolító jótállás mellett a Spitzer-féle szeplő és májfolt elleni arczkenőcs és Salvátor-szappan.

„Salvátor” gyógyszerárban Eszéken, felsőváros, Dienes J. C-nél kapható. Hatása előmozdítja a Spitzer-féle salakos mosdóvíz-használatát...

Támazskodva ama bizalomra, melylyel a mi horgony-Pain-expellerünk körülbelül 20 év óta találkozik, hisszük, hogy ezáltal azokat is kikerletéltre felszólíthatjuk...

AZ 1844-BEN ALAPITOTT BUTOR-KERESKEDÉS BUDAPESTI II. ASZTALOS-EGYLET BENE PÁL ÉS TÁRSA V. ker., nádor-utca 14.

VASÁRNAPI UJSÁG 13. SZÁM. 1888. BUDAPEST, MÁRCZIUS 25. XXXV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: Vasárnapi Ujság és egy évre 12 frt fél évre " 6 * Csupán a Vasárnapi Ujság egész évre 8 frt fél évre " 4 * Csupán a Politikai Ujdonságok: egész évre 6 frt fél évre " 3 * Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott vitélőj is csatolandó

A TRÓNVALTOZÁS NÉMETORSZÁGBAN. Mint földrendülés idején eltörpül minden ember alig is veszi észre az orkánt, a villámlást és mennydörgést, mely mások tán halálra rémítendő: akként vonul Németországban háttérbe minden más politikai esemény a mellett a nagy momentum mellett, hogy az új német császárság megalapítója elhunyt s helyét egy oly uralkodó foglalta el...

13. szám. 1888. BUDAPEST, MÁRCZIUS 25. XXXV. ÉVFOLYAM. Előfizetési feltételek: Vasárnapi Ujság és egy évre 12 frt fél évre " 6 * Csupán a Vasárnapi Ujság egész évre 8 frt fél évre " 4 * Csupán a Politikai Ujdonságok: egész évre 6 frt fél évre " 3 * Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott vitélőj is csatolandó

FRIGYES NÉMET CSÁSZÁR TALÁLKOZÁSA AZ OLASZ KIRÁLYLYAL